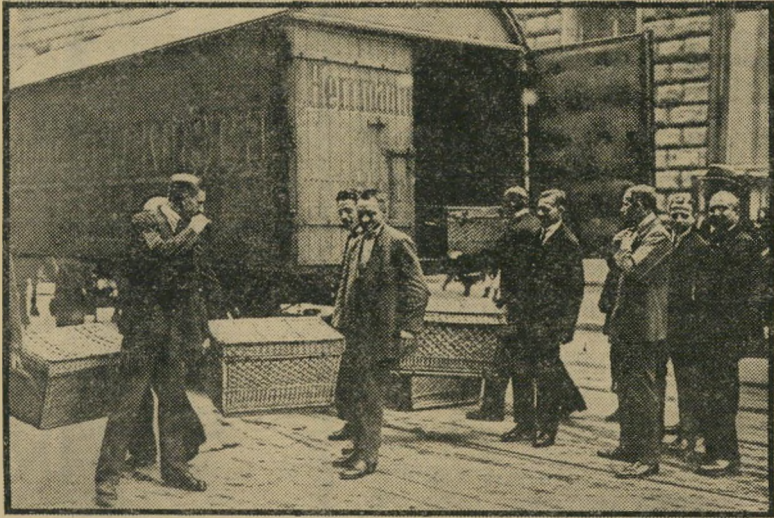

כאשר האינפלציה היא נמר טורף -

הפיקוח על המחירים דומה לרצועה

להובלת כלבלב שעשועים...

האינפלציה הגרמנית: עובדים מובילים שכרם בארגזים

כאשר הביא השר חיים ברילב הצעת-חוק שנועדה למעשה לבטל את הפיקוח על רוב המחירים, אמרנו את הדברים הבאים:
אירי אבנרי: הוויכוח הזה מתנהל בחוג אינטימי במליאת הכנסת. עולה על דעתי שבעצם יכולתי להזמין את השר ברילב לספק קפה במינוח הכנסת, ולומר לו שם מה שאני רוצה לומר לו. מכיוון שמיספר הנוכחים במליאה מגיע בקושי לחצי תריסר, יש בעובדה זו מוזן למהשבה, אדוני היושבראש.
כאשר הכנסת דנה בשאלה אקטואלית — למשל: מדוע פרק הפלמ"ח, מו רצה את ארלוזורוב, מיהו יהודי — האולם מלא, הרוחות פוערות, אבל כאשר מדובר על נושא הנוגע למטה לחמו של כל אזרח בישראל, פשוטו כמשמעו, הכנסת אדישה, והוויכוח מתנהל כעל עניין שולי, הסררשיכות ובדלתי-מעניין.

אני יליד האינפלציה

אינני מאמין שחוק יכול לבוא במקום מדיניות ובמקום שיטה. מבחינה זאת היה לפחות צדק תיאורטי בדברי כבוד השר היום בכנסת. הפיקוח על המחירים לא יעזור הרבה, הוא לא יוריד מחירים בהרבה.
כאשר הממשלה עצמה גורמת בכל מעשיה לאינפלציה הדוהרת, כאשר היא רצה בראש החבורה הגדולה של מעלי המחירים — הפיקוח על המחירים באמת לא יעזור הרבה.
אבל הפיקוח יכול לפחות לעזור מעט. הוא יכול לעכב את הדחירה, להאט את הקצב, וכאשר הממשלה רוצה לחסל את הפיקוח הזה, הרי זה מדאיג ביותר.
אדוני היושבראש, אני יליד האינפלציה. בשנת לידתי היתה קיימת אינפלציה דוהרת בארץ שבה נולדתי. כל חיי שמעתי מפי הורי את הסיפורים על האינפלציה הזאת.

החיייה הטורפת אותנו

את השרים האלה פוקדת מחזה שאפשר לקרוא זה מחזה השני רירום.

שגריר ישראל הנשלח לבריטניה, במרוצת הזמן הופך להיות במידה מסוימת שגריר בריטניה בישראל במקום שגריר ישראל בבריטניה. שגריר המואמן במדינה מסוימת מתחיל להודות עם אותה מדינה, הוא מתחיל לייצג את השקפותיה באוזני ממשלת ישראל.

יש לי לא פעם ההרגשה ששרי הממשלה, המופקדים על חלקים שונים של הכלכלה שלנו — כמו שרי-החקלאות, שרי-המיסחר-התעשייה, שרי-העבודה או שרי-התחבורה — חדלים בהדרגה להיות מבצעי מדיניות הממשלה כלפי הסקטורים האלה, והופכים לנציגי הסקטורים האלה כלפי הממשלה.

אני חושש שדבר מעין זה קורה לשר ברילב מאז הוא מכהן כפי תפקידו. הוא הפך שר הסוחרים והתעשיינים.

אם רוצים לרסן את האינפלציה, או לפחות להאט אותה — ואני כבר לא מעז לאמר: להפסיק אותה כליל — דרושה מדיניות ממשלתית, הנוגעת לשורשי הבעיה.

כאשר המדינה עומדת לקבל תקציב של 20 מיליארד לירות: כאשר הוצאות הביטחון הגלויות עולות על שישה מיליארד לירות: כאשר כל אדם רביעי במשק עובד במשק הביטחוני — זאת אומרת: מקבל שכר, אבל אינו מייצר דבר למען הכלכלה הלאומית — כאשר תופעות אלה ואחרות מצטרפות יחד למדיניות הממשלה, הן מדרבנות בהכרח את תהליכי האינפלציה, ואין טעם רב לחשוב על תרופות קלות למניעתה.

ובכל זאת, פירוק מערכת הפיקוח על המחירים אינו יכול לתרום דבר לריסון האינפלציה, אלא רק להגברת האינפלציה. ולכן, אדוני היושבראש, לא אצביע בעד העברת הצעת-החוק לוועדה.

ליוויכוח זה היה המשך משעשע, ואולי גם עצוב.

כשהגיעה העת לסכם את הוויכוח ולעבור להצבעה, נסתבר לראשי הקואליציה שאין להם רוב. חבריה ברחו מזמן מן הבניין, בעוד שלשיועות האופוזיציה עוד נותרו כמה אנשים.

לכן אחזה הקואליציה בטכסיס: השר ברילב, שרצה לגמור, נדרש לדחות את נאום-התשובה שלו עד למחרת היום.

ביום המחרת ערכה הקואליציה גיוס כללי, רגע לפני ההצבעה נכנסו עשרות חבריה לאולם. בבוא העת הם הרימו את הידיים, ואז, כאיש אחד ממש, קמו כולם וברחו מן האולם.

התלוץ ח"כ המפד"ל שימחה פרידמן: "הכושם עשו את שלהם, הכושם יכולים ללכת."

וח"כ המערך יהונתן יפרח: "רמטכ"ל מילחמת-ההתשה התיש אותנו!"

כאשר העובדים גבו את שכרם באיגזום, מפני שהיו צריכים לסחוב הביתה שכר של מיליארדים. כאשר קיבלו העובדים משכורת בצהריים, עשו הפסקה כדי לרוץ לחנות לקנות מיצרכים, כי עד הערב הספיקה המשכורת היומית בקושי לקניית כיכר לחם. אין סכנה חמורה יותר, נוראה יותר מהאינפלציה. בארץ עדיין לא הגענו להדפסת שטרות של מיליונים, אבל האינפלציה שאנו חיים בה כיום דומה אף היא לגמר טורף, צדק מזכיר ההסתדרות כאשר אמר שההתייקרות היא "חיה מר" רפת". הפיקוח על המחירים אינו אלא רצועה להובלת כלבלב שעשועי עיב. אבל כאשר הממשלה אינה עושה דבר לריסון האינפלציה, כאשר היא עושה את ההיפך, אסור לזרוק גם רצועה זו.

שביתות של בלתי מאושרים

למעשה יש פיקוח יעיל רק על מיצרך אחד בארץ: העבודה. על העבודה יש פיקוח. יש בארץ מישטרת עבודה, היא היא ההסתדרות, הדואגת לשטר את השכר, כדי שלא יעלו את שכר עבודתם.

פירוש הדבר הוא שהשכר זוחל אחרי המחירים הדוהרים. והתוצאה הבלתי-נמנעת: שביתות מאושרות ובלתי-מאושרות.

אנשים מאושרים אינם עושים שביתות. רק אנשים בלתי-מאושרים רים מכריזים על שביתות. ואם השביתות גם הן בלתי-מאושרות — זה רק טבעי.

תוצאת הפיקוח על השכר, כשאין פיקוח על המחירים ועל הרווחים, היא גישול השכירים בחלוקת ההכנסה הלאומית. חלקם של העובדים בהכנסה הלאומית מוכרח לרדת: חלקם של המרכיבים האחרים מוכרח לעלות.

זה הדבר הקורה בארץ. ואיני מאמין שחברה חופשית יכולה לסבול זאת לאורך ימים. בצד הירידה האישית של חלק העובדים בהכנסה הלאומית קיימת עליה מהירה של המעמד החדש. שיכבה חברתית חדשה, שאפשר לפגוש אותה מדי ערב בכל מיסעדות-הפאר בארץ. אפשר לראות את התצריכת הראותנית שלה על כל צעד ושעל. למעמד הזה, הפיקוח על המחירים הוא מיטרד. זה נכון. ואם יש טענה טובה אחת להצדקת המשך הפיקוח על המחירים, אדוני השר, הרי זו העובדה שחברי מעמד זה רוצים בביטול הפיקוח.

אם הפיקוח אינו עוזר לחלוטין לריסון המחירים, מדוע לוחצים קובעי המחירים לביטול הפיקוח?

מחלת השגרירים של ברילב

יש תופעה המדאיגה אותי. ממשלת ישראל מורכבת משרים. חלק מן השרים האלה מופקד על גורות שונות של הכלכלה הלאומית.

מפקח כללי

לענייני הצבא

על הצעת-החוק הפרטית של שלום כהן לקיצור תקופת-השירות בצה"ל, אמרנו את הדברים הבאים, במיסגרת הנמקת הימנעות מהצבעה:

תלך בדרך הפרזומט הגרמני ותמנה מפקח כללי לענייני הצבא, אישי-מיקצוע מעודה שי יפעל מטעם הכנסת ובמלוא סמכותה, שיוכל להיכנס לעובי הקורה של ענייני צה"ל בכל הדרגים, ולמסור לכנסת את תוצאות ביקורתו. אילו כיהן עתה מפכ"ל כזה, הוא יכול היה להביע דיעה בלתי-תלויה ומוסמכת על כוח-האדם המצוי והדרוש לצה"ל, והכנסת יכולה היתה לפעול בצורה אחראית בסדר גייה זו, תוך הערכת זכויות האזרח וצורכי הביטחון כאחד.